

JAN SPITZER

Jan se narodil do rodiny židovského živnostníka, jehož malá výrobní knoflíků stála na kraji Radouňky u Jindřichova Hradce. Janova maminka vyrostla v duchu křesťanské výchovy, jednalo se tedy o smíšené manželství, což v životě celé rodiny sehrálo významnou roli, protože Židé ze smíšených manželství nastupovali k transportům do Terezína později.

Těsně před druhou světovou válkou, v roce 1939, přišel na svět Janův bratr Karel. Matčino těhotenství bylo tím hlavním důvodem, proč se rozplynuly úvahy o emigraci před příchodem nacistů do Československa a vznikem protektorátu. V tomto těžkém období byla v koncentračních táborech umučena rodina Janova strýce, tatínkova bratra. Zahynuli s manželkou i šestiletým synkem.

Hrůzy druhé světové války se jistě podepsaly na věkovém rozdílu obou bratrů Spitzerových, Jan se narodil až po válce, v roce 1946. Nástup komunismu a jeho nejtvrdší represe znal tedy spíše z vyprávění, otec odevzdal svoji továrnu, vzdal boj o ni, v roce 1956, to začal Jan teprve vnímat nějaké politické souvislosti.

Podobně jako jeho bratr Karel, významný entomolog, se i Jan dobře učil, ale nebyl zdaleka tak vyhraněný ve svých zájmech. Když po absolvování jindřichohradeckého gymnázia přišel čas volby, kam dál na školu, budoucí studijní směr mu doporučil právě Karel a zřejmě svého mladšího bratra dobře znal, protože v oboru chemie dosáhl Jan významných úspěchů.

Vysokoškolská studia na VŠCHT v Praze dokončoval Jan v období Pražského jara, ale to znamenalo i v době vstupu vojsk Varšavské smlouvy do Československa. V roce 1969, kdy mu hrozil nástup na povinnou vojenskou službu, už bylo jasné, že ruská armáda je u nás usazena dlouhodobě. Zároveň však bylo v tomto roce ještě relativně bezproblémové se rozhodnout pro odchod ze země. Vzhledem ke zkušenostem rodiny z nedávné historie s útlakem nacistické totality nikdo z rodiny neprotestoval, když se Jan rozhodl odjet do Anglie. Tam, když se naučil dobře anglicky, potvrdil a prohloubil svá studia aplikované chemie a udělal si tu i doktorát.

Také se tu oženil s dívkou, která měla podobně jako on český původ a odmítla se na počátku sedmdesátých let na výzvu státu vrátit do své rodné vlasti. Celá rodina (ještě v Anglii se narodila první dcera, později přibyl syn a nejmladší bylo opět děvče) pak za vysoce odbornou práci kvalifikovaného chemika putovala přes Atlantský oceán dokonce opakovaně. Několik let Jan pracoval v Kanadě v Albertě, kde novátorským způsobem získávali ropu ze zamrzlé půdy. Vypracoval se natolik, že jeho jméno bylo zařazeno do seznamu nejvýznamnějších odborníků v jeho oboru. Tam si jej vyhlédla firma BASF, oslovila jej s nabídkou, která se neodmítá, i když se kvůli ní rodina opět stěhovala. Tentokrát do Spojených států amerických, do Severní Karolíny, zakotvili ve městě Charlotte, kde žijí Jan s manželkou dodnes.

Na konci osmdesátých let, překvapen nečekaným pádem východního komunistického bloku, získal Jan možnost cestovat do své rodné země. Rodiče jej ve světě navštívili od dob jeho odchodu pouze po jednom, druhý zůstal doma, aby byl pro komunistickou stranu zárukou, totalitní moc takto ovládala celou rodinu. Oba rodiče už se svobodného pohybu přes hranice bohužel nedočkali. Jan se od té doby pravidelně vracel za bratrem a za svými přáteli a kolegy z VŠ.

Protože Karel odešel z tohoto světa jako bezdětný, zbyl po něm Janovi restituovaný majetek, rodná vila a bývalá tovární hala na výrobu knoflíků. Co s poměrně velkými, i když značně zpustlými nemovitostmi a pozemky v Čechách, když je vám sedmdesát a bydlíte za oceánem? Pro vzpomínku na rodiče, bratra, na celou rodinu Spitzerů se Jan rozhodl nemovitosti a pozemky oživit. Přál si, aby je někdo využíval, ale nekomerčně. Našel neziskovou organizaci Otevřená okna, která přijala tento danajský dar a s vervou se pustila do obnov celého radouňského areálu. Dostali tak možnost se usadit na jednom místě a rozvíjet dál své dobročinné aktivity a Jan na svých cestách do Čech je vždy s úctou a radostí vítán.